

2003-11-12

ETOLOGIE - nauka o chování zvířat.

Ethos = domov či životní prostředí zvířat i člověka, symbol pro mravy, zvyky a obyčeje.

Úkol – poznávat formy a zákonitosti fyzického chování.

Vývoj – vznik samostatného vědního oboru v 1. polovině 20. století

Ü **Klasická** = důraz na přímé pozorování, pokud možno v přirozených podmínkách

Předmět: ptáci, ryby, hmyz

Cíl: studium vrozených prvků a instinktů

Ü **Experimentální** = pokusy v laboratorních podmínkách

Předmět: laboratorní myši, potkani, holubi, savci

I. P. Pavlov – podstata podmíněných reflexů

B. F. Skinner – schopnost učení pokusem a omylem

Chování – zahrnuje procesy, kterými živočich přijímá podněty svého vnitřního a vnějšího prostředí a charakteristicky na ně reaguje.

Každý živý organismus = **dynamický proces**.

ETOLOGIE APLIKOVANÁ V ZOOTECHNICE:

Cíl:

Ü Poznání forem a zákonitosti chování typického pro jednotlivé druhy

Ü Poznání hranice způsobilosti na změny prostředí

Ü Možnosti ovlivňovat chování zvířat a využít ho na zefektivnění výroby

Ü Identifikování faktorů vyplývajících z řešení stájových objektů a z techniky a organizace chovu

Významné je sledování:

Ü Celých souborů chování

Ü Jednotlivých prvků pohybové aktivity

Hlavní úkoly:

Ü Vytvoření technologie chovu odpovídající biologii zvířat, tj. „welfare“ (= prostředí, životní prostor, mikroklima, technika a organizace chovu)

Ü Sladění biologických potřeb s technicko-ekonomickými požadavky chovu.

Úroveň vytváření prostředí pro chov hospodářských zvířat je závislá na etické úrovni lidské společnosti:

Ü **Chovatel** – etická citlivost, vztah ke zvířatům, šetrnost v zacházení se zvířaty, schopnost dedukovat behaviorální projevy na podmínky chování (behavior = chování)

Ü **Kvalita chovu** – pravidelnost a úroveň krmení, velikost skupin zvířat, efektivnost sanitace a profylaktiky, spolehlivost technologických zařízení

Ü **Úroveň ustájení** – parametry (např. dostatek prostoru, volnost pohybu a odpočinku, mikroklima, úroveň hluku atd.)

Faktory jsou velmi důležité, ani jeden nelze vynechat či ignorovat při posuzování naplnění potřeb hospodářských zvířat.

Zásady a pravidla etologie:

Katalog akcí – užití předem definovaných prvků chování

Etogram – katalog chování

Typy chování:

Akce – probíhají v časových momentech, rysem je frekvence = počet výskytů

Stavy – trvají dlouhou dobu, např. postoje těla, rysem je trvání měření v jednotkách času

Výběrová pravidla = který jedinec kdy bude pozorován

Ü Ad libitum výběr – bez omezení

Ü Ohniskový výběr – po vybranou dobu

Ü Rastrový výběr – rychlé střídání

Deskriptivní etologie – základem je popis všech projevů

Sledování četnosti projevů – životní projevy, které bezprostředně souvisejí s použitou technologií, ustájením, krmením a mají vztah k užitkovosti zvířat

Aktivita: „píje“, „žere“, „přežvykuje-stojí“, „stojí“, „přechází“

Pasivita: „leží“, „přežvykuje-leží“